

HER YÖNÜYLE SPOR ARAŞTIRMALARI

II

Alan Editörleri

Doç. Dr. Öztürk AĞIRBAŞ

Doç. Dr. Eser AĞGÖN

Yayın Editörü

Öğr. Gör. İnci SEÇKİN AĞIRBAŞ

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8399-81-3

Kitap Adı

Her Yönüyle Spor Araştırmaları II

Editörler

Öztürk AĞIRBAŞ

ORCID iD: 0000-0002-6185-024X

Dr. Eser AĞGÖN

ORCID iD: 0000-0002-2623-6869

İnci SEÇKİN AĞIRBAŞ

ORCID iD: 0000-0001-5899-013X

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.1312

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Profesyonel Futbolcular İle Bölgesel Amatör Ligi Futbolcularının Postür Analizlerinin Karşılaştırılması	1
	<i>Gürkan TOKGÖZ</i>	
Bölüm 2	Taekwondo Branşında Çeviklik Özelliğinin Önemi	17
	<i>Ferhat GÜDER</i>	
Bölüm 3	Antrenörlerin Duygularını İfade Etmede Çeşitli Demografik Özelliklerin Etkisinin İncelenmesi	27
	<i>Tuba TATLISU</i> <i>Öztürk AĞIRBAŞ</i> <i>İzzet UÇAN</i>	
Bölüm 4	Üniversite Öğrencilerinin Merhamet Düzeylerinin Spor Yapıp Yapmama Durumuna Göre İncelenmesi.....	45
	<i>Ahmet SAVAŞ</i> <i>Öztürk AĞIRBAŞ</i> <i>İzzet UÇAN</i>	
Bölüm 5	Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları ile Sorumluluk Duygu ve Davranışları Arasındaki İlişki.....	69
	<i>Muhammed ÖZDEMİR</i> <i>Eser AĞGÖN</i>	
Bölüm 6	Spor Bilimleri Öğrencilerinin SARS-COV-2 (COVID-19) Sürecinde Kariyer Farkındalıkları	89
	<i>Üstün TÜRKER</i>	
Bölüm 7	Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kompulsif Satın Alma Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	101
	<i>İsmail KARATAŞ</i>	
Bölüm 8	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Personellerinin Yöneticilerinin Meritokrasi (Liyakat) Algısının İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkisinin İncelenmesi	117
	<i>Murat TURAN</i> <i>Bülent TATLISU</i>	

YAZARLAR

Doç. Dr. Eser AĞGÖN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0002-2623-6869

Doç. Dr. Öztürk AĞIRBAŞ

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0002-6185-024X

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat GÜDER

Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0001-5482-2323

Dr. Öğr. Üyesi İsmail KARATAŞ

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

ORCID iD: 0000-0002-1237-4670

Ahmet SAVAŞ

Beden Eğitimi Öğretmeni

ORCID iD: 0000-0003-0013-073X

Öğretmen Muhammed ÖZDEMİR

Öğretmen, MEB

ORCID iD: 0000-0003-3829-6348

Öğr. Gör. Bülent TATLISU

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0003-4208-4583

Tuba TATLISU

Yüzme Antrenörü

ORCID iD: 0000-0002-6030-0078

Gürkan TOKGÖZ

Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 000-0002-6043-0278

Dr. Öğr. Üyesi Murat TURAN

Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0002-3865-7134

Dr. Öğr. Gör., Üstün TÜRKER

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0003-0604-8577

Doç. Dr. İzzet UÇAN

Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ORCID iD: 0000-0002-9668-1829

BÖLÜM 1

PROFESYONEL FUTBOLCULAR İLE BÖLGESEL AMATÖR LİĞİ FUTBOLCULARININ POSTÜR ANALİZLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Gürkan TOKGÖZ¹

GİRİŞ

Futbol, fiziksel olarak dayanıklılığın ve mücadele gücünün yüksek olduğu, günümüzde popülerliği en yüksek spor dallarından biridir. Futbola olan ilgi sebebi ile futbolcular sürekli kendilerini geliştirmek ve fiziksel olarak sınırlarını yükseltmek zorundadırlar (Akçakaya, 2009). Futbolda oyunun hızı ve temposu sürekli olarak artmaktadır. Bu nedenle futbolcular teknik ve taktik becerilerinin yanında motorik özelliklerini de en üst düzeye çıkarmak zorundadırlar. Futbolcuların fiziksel özelliklerini en üst seviyeye çıkarabilmeleri ideal bir postüre sahip olmalarını gerektirir. Çünkü hareketlerin en az çaba ve güç harcanarak yapılabilmesi ideal postür sayesinde olur. Futbolcuların vücut yapıları ile performansları arasında bir ilişki olduğu bilinmektedir. Bu nedenle futbolcuların performanslarını yükseltebilmek için postürel yeterliliklerini en üst düzeye çıkarmaları gerekmektedir (Polat, 2019).

Postür

Postür, vücut bölümlerinin aldığı dizilim ya da pozisyon, farklı vücut bölümlerinin görsel düzeni şeklinde adlandırılmaktadır (Köseoğlu, 2000). Postür, vücut kısımlarının birbirleri ile ilişkili olarak duruş vaziyeti ve duruş şekli biçiminde tanımlanır. Ayrıca, vücudun bütün noktalarının duruş şekillerinin birleşimidir. (Arslan vd., 2006). Amerikan Ortopedi Akademisi postür tanımını, vücudun iskelet sistemini meydana getiren kemiklerin ve vücudun destek görevi yapan bölümlerinin, vücudu sakatlanma, deformasyon ve yaralanmalardan koruyacak biçimde dengeli ve düzgün dizilişi şeklinde yapmıştır (Ecerkale, 2006). Postür, dinamik (aktif) ve statik (inaktif) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Statik postür, hareketsiz postür şekli olan oturma, dinlenme, ayakta durma ve yatma sırasındaki postür şekli olarak adlandırılır (Otman vd., 1995). Dinamik postür ise vücudun herhangi bir hareketin başlangıcındaki ya da hareket halinde pozisyonudur.

¹ Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, tokgozgurkan@hotmail.com,

Şimşek D. ve Ertan H. Yorgunluk ve Postür İlişkisi araştırmasında, standart postüre sahip olan futbol oyuncularının sakatlanma riskinin azaldığını ve denge sağlamada daha az enerji harcadıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca çalışma sonucunda postürün esneklik ile önemli derecede ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir (Şimşek & Ertan, 2011).

Erdem D. ve ark. Fiziksel aktivite düzeyi ve postür arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde ettikleri sonuçlarda fiziksel aktivitesi yüksek olanlarda baş ve kalça postürlerinin daha iyi çıktığını tespit etmişlerdir (Erdem vd., 2020)

Uetake ve Ohtsuki omurga eğriliğinin yapılan spor branşına göre farklılıklarını incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda postür değişikliklerinin yapılan spor dalına, süresine ve şiddetine göre farklılıklar gösterdiğini tespit etmişlerdir (Uetake & Ohtsuki, 1993)

Kayacan Y. ve Makaracı Y. hentbolcular üzerinde yaptıkları araştırmada uzun süre devam eden antrenmanların sporcuların postür yapılarına olumlu yönde etki ettiğini belirlemişlerdir (Kayacan & Makaracı, 2017).

Sonuç olarak; profesyonel futbolcular ile bölgesel amatör ligde oynayan futbolcuların postür analizleri karşılaştırıldığında profesyonel futbolcuların baş, omuz, göğüs kafesi ve kalça eğrilik değerlerinin amatör futbolculara göre anlamlı derecede daha az olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Akçakaya, İ. (2009). *Trakya Üniversitesi Futbol, Atletizm ve Basketbol Takımlarındaki Sporcuların Bazı Motorik ve Antropometrik Özelliklerinin Karşılaştırılması*, Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
2. Albay, M. D., Tutkun, E., Ağaoglu, S., Canikli, A., & Albay, F. (2008). Hentbol, Voleybol ve Futbol Üniversite Takımlarının Bazı Motorik ve Antropometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1): 13-20.
3. Ardiç, F., Mukaddes, Y., Nilgün, P., Okumuş, M., Yorgancıoğlu, R. Z., & Güner, S. (2005). Temporomandibuler Sistemdeki Miyofasyal Ağrı Bozukluğunda Postürün Değerlendirilmesi, *Arch Rheumatol*, 20(3),7-11.
4. Arslan, F., Akandere, M., & Tekin, M. (2006). *İlköğretim Okullarında Öğrenim Gören Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Postür Analizi*, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitabı, Muğla, 129-132.
5. Başar, P. (2001). *Edirne/Havsa Merkez İlköğretim Öğrencilerinde Skolyoz Görülme Sıklığı*, Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
6. Beyzova, M. & Kutsal, Y. G. (2016). *Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon*. Ankara, Güneş Kitabevi.
7. Çakaroglu, D. (2017). *Sekiz Haftalık Egzersiz Programının Kadınlarda Postür Bozukluğu İle Yaşam Kalitesi ve Vücut Farkındalık Durumu Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi*, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Elazığ.
8. Doğan, D. (2012). Postür, <http://www.drdenizdogan.com/2012/03/postur.html>. (Erişim Tarihi: 10.01.2022).
9. Ecerkale, O. (2006). *Postür Analizinde Symmetrigrاف ile Orthoröntegenogram Sonuçlarının Değerlendirilmesi*, Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü, Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul.

10. Erdem, D. Buğdaycı, F.D., Çalık, M., & Reyhan, A. Ç. (2020). Fizyoterapist ile Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Öğrencilerinde Postür ve Fiziksel Aktivite Düzeyi Arasındaki İlişki, 4. *Uluslararası Sağlıkla Yaşam Kongresi*, İstanbul, 96.
11. Gençay, Ö. A. & Çoksevim, B. (2000). Hazırlık Dönemlerinde Profesyonel Futbolcuların Atletik Performanslarının Değerlendirilmesi, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri*, 1, 87-93.
12. Hopkins, B. B. C. (2014). *Validity of PostureScreen Mobile® in the Measurement of Standing Posture*, Brigham Young University, Department of Exercise Sciences, Master of Science, Brigham
13. Howie, E. K. Coenen, P., & Campbell, A. C. (2017). Head, Trunk and Arm Posture Amplitude and Variation, Muscle Activity, Sedentariness and Physical Activity of 3 to 5 Year-Old Children During Tablet Computer Use Compared to Television Watching and Toy Play, *Applied Ergonomics*, 65, 41-50.
14. İnce, İ. (2008). *Türk Halter Milli Takımının Postür Yapılarının İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
15. Karakuş, S., & Kılınç, F. (2006). Postür ve Sportif Performans, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 309-322.
16. Kaya, Y. (1991). *Sportif Hareketlerin Postür Üzerine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
17. Kayacan, Y. & Makaracı, Y. (2017). Bilgisayar Tabanlı Symmetrigrif Yöntemi İle Hentbolcuların Postural Analizi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, (1), 27-33.
18. Kılınç, F., Koç, H., Erol, A., Pulur, A., & Gelen, E. (2011). Kısa Kamp Döneminde Uygulanan Yoğun Antrenmanların Yıldız Erkek Basketbolcuların Biyomotorik ve Teknik Performansları Üzerine Etkileri, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1072-1081.
19. Köseoğlu, F. (2000). *Postür fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon*, (Ed: Beyazova M, Kutsal YG.) Birinci Baskı, Güneş Kitabevi, Ankara.
20. Kuter, M., & Öztürk, F. (1998). *Sporda Risk Faktörleri*, Özsan Matbaası, Bursa.
21. Küçük, F., Öztürk, S., Şenol, H., & Özkeskin, M. (2018). Ofis Çalışanlarında Çalışma Postürü, Kas İskelet Sistemi Rahatsızlıkları, Bel Ağrısına Bağlı Özürlülük Düzeyi ve Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesinin İncelenmesi, *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 6(2), 135-144.
22. Müslümanoğlu, L. (1998). Bel Ağrılı Hastalarda Egzersiz, *Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*. 44,1.
23. Otman, S., Demirel, H., & Sade, A. (1995). *Tedavi Hareketlerinde Temel Değerlendirme Prensipleri*, Birinci Baskı, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu Yayınları, Ankara. 60.
24. Polat, A. (2019). *10-12 Yaş Grubu Futbolcularda Postür Analizinin Fiziksel Performans Üzerindeki Etkisi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
25. Sakalioğlu, F., Doğan, A. A., Türkan, M., Zavalloğlu, H., & Baş M. (1998). Sporcu ve Sporcu Olmayan Erkek ve Bayanların Gövde Esnekliklerinin Analizi, I. Spor Kongresi Bildirileri, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
26. Stolen, T., Chamari, K., Castagna, C., & Wisloff, U. (2005). Physiology of Soccer, *Sports Medicine*, 35(6): 501-536.
27. Şimşek, D. & Ertan, H. (2011). Postural Kontrol ve Spor: Spor Branşlarına Yönelik Postural Sensor-Motor Stratejiler ve Postural Salınım, *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (3), 81-90.
28. Tokgöz, G., Gür, E., & Gür Y. (2020). Amatör Futbolcuların Müsabaka Öncesi ve Sonrası Vücut Postür Yapılarının Değerlendirilmesi, *Spor Eğitim Dergisi*, 5(3), 53-60.
29. Turgut, O. (2007). *Muğla İlinde Profesyonel ve Amatör Takımlarda Oynayan 16-18 Yaş Grubu Futbolcuların Postürel Özelliklerinin Karşılaştırılması*, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
30. Uetake, T., & Ohtsuki, F. (1993). Sagittal Configuration of Spinal Curvature Line in Sportsmen Using Moire Technique, *Okajimas Folia Anatomica Japonica*, 70(2-3):91-103.

BÖLÜM 2

TAEKWONDO BRANŞINDA ÇEVİKLİK ÖZELLİĞİNİN ÖNEMİ

Ferhat GÜDER¹

GİRİŞ

Teknik ve taktik becerilerin sahaya yansıtılması ancak üst düzeyde sporsal verimle gerçekleşir (Cengizhan & Eyyuboğlu, 2017). İyi geliştirilmiş biomotor özelliklerinde, sporsal verimi üst düzeye çıkarması beklenir (Asan vd., 2021; Göktepe, 2020). Biomotor özelliklerden biri olan çeviklik, bir veya daha fazla uyarana hızlı tepki verebilme özelliğidir. Çeviklik, algısal ve bilişsel bir süreçtir (Brewer, 2017). Kuvvet, güç, denge gibi biomotor özelliklerle anlamlı derecede ilişkili olan çeviklik, herhangi bir uyarana karşı tepki verme olarak tanımlanır. Fakat algısal ve bilişsel bir süreç olduğu da göz ardı edilemez (Young vd., 2002; Brewer, 2017).

Sportif rekabette çeviklik özelliği gelişmiş, hızlı hareket edebilen sporcu avantajlı, çevikliği gelişmemiş ve rakiplerinden daha yavaş hareket eden sporcu dezavantajlı bir durumda olacaktır (Dawes, 2019).

Çeviklik birçok mücadele sporunda olduğu gibi Taekwondo'da da yüksek verim düzeyine ulaşmak için önemli bir ön koşuldur (Marković vd., 2005; Bridge vd., 2014). Taekwondocuların tekme kombinasyonlarında çeviklik, patlayıcı alt ekstremite gücü ve denge önemlidir (Bridge vd., 2014, Casolino vd., 2012). Farklı yönlerde kuvvetle ve süratle gerçekleştirilen vuruşlar (Kazemi vd., 2009; Chen vd., 2015; Chaabene vd., 2018), çeviklik özelliğini daha ön plana çıkarmaktadır. Müsabakada atak ve savunma hareketleri için yapılan adımlamalar da çeviklik performansını önemli kılar. Bu bağlamda Taekwondo branşı hakkında bilgilendirmeler yaparak, çeviklik özelliğinin Taekwondo'daki öneminden bahsedilecektir.

Taekwondo

Çıplak ayak ve elle yapılan Taekwondo, kelime anlamı olarak; "tae", ayak ile tekme vuruşu, "kwon" yumruk vuruşu; "do" ise izlenilen yol ve ahlak anlamındadır (Oh 2014). Taekwondo, Dünyada milyonlarca katılımcının dâhil olduğu olimpik bir spor branşıdır. Dünya Taekwondo Federasyonuna (WTF) üye 210 farklı ülke-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, fguder@bayburt.edu.tr,

duğunu tespit ettiler. Akman ve Orhan (2020) milli Kyorigici Taekwondocuların (n=13) üzerinde yapmış oldukları araştırmada çeviklik performansı için TSAT uyguladılar. Araştırma sonucunda çevikliği etkileyen pek çok farklı unsur olduğunu ve çeviklik özelliğinin test edilmesinde, branşa özgü testlerin kullanılmasının gerekliliğini bildirdiler. Kyorigi müsabakalarında galibiyet elde etmek için çeviklik özelliği önemlidir. Sınırlı bir alanda(8mx8m) gerçekleşen mücadelede sporcular 2 dakika boyunca arka arkaya hızlı ve güçlü tekme atarlar. Atak ve savunma için yapılan ani hareketler çeviklik performansını önemli kılar.

Başka bir araştırmada, Fachrezzy vd. (2021) Poomsaeci Taekwondocuların çeviklik performansını attırmaya yönelik fiziksel uygunluk egzersizleri uyguladılar. Uygulanan egzersizlerin çevikliği arttırmada önemli bir etkisi olduğunu tespit ettiler.

SONUÇ

Çeviklik algısal ve bilişsel bir süreç olmasının yanında (Young vd., 2002); kuvvet, güç, denge gibi biomotor özelliklerle anlamlı ilişkilidir (Markoviç vd., 2005). Kyorigici Taekwondocuların rakipleriyle yaptıkları mücadelede uyguladıkları teknik ve taktikler beceriler, hem fiziksel hemde bilişsel süreçler içerir. Poomsaeci Taekwondocularda, performansları süresince bütün hareketleri ritmik ve dengeli yapmalıdır. Her iki yarışma disiplininde de çeviklik özelliği önemlidir. Bu bağlamda taekwondo antrenörlerinin, sporculara çeviklik performans testleri uygulamaları ve test sonuçlarını değerlendirerek, Taekwondoya özgü çeviklik egzersizleri tasarlamaları önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Asan, S., Altuğ, T., & Çingöz, Y. E. (2021). An Investigation of The Effect of 12-Week Gymnastics and Ballet Training on Balance And Flexibility Skills İn Preschool Children, *Education Quarterly Reviews*, 4.
2. Brewer, C. (2017). *Athletic Movement Skills: Training For Sports Performance*, Human Kinetics.
3. Bridge, C. A., Ferreira da Silva Santos, J., Chaabene, H., Pieter, W., & Franchini, E. (2014). Physical and Physiological Profiles of Taekwondo Athletes, *Sports Medicine*, 44(6), 713-733.
4. Casolino, E., Cortis, C., Lupo, C., Chiodo, S., Minganti, C., & Capranica, L. (2012). Physiological Versus Psychological Evaluation in Taekwondo Elite Athletes, *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 7(4), 322-331.
5. Cengizhan, Ö., & Eyüboğlu, E. (2017). Farklı Branşlardaki Müsabık Sporcuların Fiziksel Özellikleri İle Fonksiyonel Hareket Analizleri Arasındaki İlişki, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (Uksad)*, 3(Special Issue 2), 365-371.
6. Chaabene, H., Negra, Y., Capranica, L., Bouguezzi, R., Hachana, Y., Rouahi, M. A., & Mkaouer, B. (2018). Validity and Reliability of a New Test of Planned Agility in Elite Taekwondo Athletes. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 32(9), 2542-2547.
7. Chen, C. Y., Jing Dai, I., Chen, F., Chou, K. M., & Chang, C. K. (2015). Reliability and Validity of

- a Dual-Task Test for Skill Proficiency in Roundhouse Kicks in Elite Taekwondo Athletes, *Open Access Journal of Sports Medicine*, 6, 181-189.
8. Dawes, J. (Ed.). (2019). *Developing Agility and Quickness*, Human Kinetics Publishers.
 9. Göktepe, M. (2020). Genç Basketbolcuların Çeviklik Ve Denge Performansları Üzerine Kor Kuvvet Antrenmanlarının Etkisi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 519-528.
 10. Güder, F., & Günay, M. (2019). Sub-Elit Taekwondocuların Statik Denge Düzeyleri Müsabaka Başarılarında Etkili midir?, *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 89-98.
 11. Hammami, N., Frih, B., Rahali, H., Mkacher, W., Rezgui, T., Çular, D., & Bouassida, A. (2021). Effects of Taekwondo Style Practice on Cardiac Remodeling and İsoKinetic Thigh Strength in Elite Women Players, *Science & Sports*, 36(6), 479-e1-e9.
 12. Hazır, T., Mahir, Ö. F., & Açıkada, C. (2010). Genç Futbolcularda Çeviklik ile Vücut Kompozisyonu ve Anaerobik Güç Arasındaki İlişki, *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 146-153.
 13. Joyce, D., & Lewindon, D. (2014). High-Performance Training for Sports, Human Kinetics.
 14. Kazemi, M., Casella, C., & Perri, G. (2009). 2004 Olympic Taekwondo Athlete Profile, *The Journal of The Canadian Chiropractic Association*, 53(2), 144-152.
 15. Kim, J. W., & Nam, S. S. (2021). Physical Characteristics and Physical Fitness Profiles of Korean Taekwondo Athletes: A Systematic Review, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 9624.
 16. Kim, S. H., Chung, K. H., & Lee, K. M. (1999). *Taekwondo Kyorugi: Olympic Style Sparring*, Turtle Press.
 17. Kim, Y. (2015). The Effect of Regular Taekwondo Exercise on Brain-Derived Neurotrophic Factor and Stroop Test in Undergraduate Student, *Journal of Exercise Nutrition & Biochemistry*, 19(2), 73-79.
 18. Koh, J. O. (2014). Prevalence of Chronic Overuse İnjuries in Sport-Poomsae Taekwondo Competitors in North America, *J Korean Phys Educ Assoc Girl Women*, 28(28), 19-33.
 19. Leveaux, R. (2012). 2012 Olympic Games Decision Making Technologies for Taekwondo Competition, *Communications of The IBIMA*, 2012, 1.
 20. Loturco, I., Kobal, R., Kitamura, K., Cal Abad, C. C., Faust, B., Almeida, L., & Pereira, L. A. (2017). Mixed Training Methods: Effects of Combining Resisted Sprints or Plyometrics with Optimum Power Loads on Sprint and Agility Performance in Professional Soccer Players, *Frontiers in physiology*, 8, 1034.
 21. Marković, G., Mišigoj-Duraković, M., & Trninić, S. (2005). Fitness Profile of Elite Croatian Female Taekwondo Athletes, *Collegium Antropologicum*, 29(1), 93-99.
 22. Moenig, U., Cho, S., & Song, H. (2012). The Modifications of Protective Gear, Rules and Regulations During Taekwondo's Evolution-From its Obscure Origins to The Olympics, *The International Journal of The History of Sport*, 29(9), 1363-1381.
 23. Oh, H.J. (2014). Taekwondo İnstructional and Assessment Strategies in Authentic Settings, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 85(1), 36-42.
 24. Akman, O., & Orhan, Ö., (2020). Genç Milli Taekwondocuların Bacak Kuvveti ile Çeviklik Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Social Mentality And Research Thinkers Journals*, 32, 927-935.
 25. Ölmez, C. (2021). *Video ve Görsel Materyaller Desteği ile Yapılan Eğitimin Sporda Teknik Gelişime Etkisi (Taekwondo Örneği)*, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Trabzon.
 26. Özbay, S., Ulupınar, S., & Özkara, A. B. (2018). Sporda Çeviklik Performansı, *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 97-112.
 27. Park, Y. H., & Gerrard, J. (2013). *Black Belt Taekwondo: The Ultimate Reference Guide to The World's Most Popular Black Belt Martial Art*, Skyhorse Publishing Inc.
 28. Paul, D. J., Gabbett, T. J., & Nassis, G. P. (2016). Agility in Team Sports: Testing, Training and Factors Affecting Performance, *Sports Medicine*, 46(3), 421-442.
 29. Sheppard, J. M., & Young, W. B. (2006). Agility Literature Review: Classifications, Training and Testing, *Journal of Sports Sciences*, 24(9), 919-932.

30. Šimonek, J., Horička, P., & Hianik, J. (2016). Differences in Pre-Planned Agility and Reactive Agility Performance in Sport Games, *Acta Gymnica*, 46(2), 68-73.
31. Tel, M. (2008). Bir Spor Dalı Olarak Taekwondo, *Sport Sciences*, 3(4), 194-202.
32. Turner, A. (2011). Defining, Developing and Measuring Agility. *Prof Strength Cond*, 22, 26-28.
33. Ucan, I. (2020). Selection of Agility Tests According to Sports Branches in Terms of Basic Motor Characteristics, *African Educational Research Journal*, 8, 22-29.
34. Var, S. M. (2018). Tekvandoda Fiziksel ve Motorik Özellikler, *Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-15.
35. Winkle, J. M., & Ozmun, J. C. (2003). Martial Arts: An Exciting Addition to The Physical Education Curriculum, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 74(4), 29-35.
36. WTF (2022). <http://www.worldtaekwondo.org/index.html> (Erişim Tarihi: 05.03.2022)
37. Yalçinkaya, G. Z. (1986). Taekwondo, İstanbul, *Hilal Matbaacılık*.
38. Yılmaz, E. A. (2021). Dengeli ve Dengesiz Yüzeylerde Yapılan Core Stabilizasyon Egzersizlerinin 14-17 Yaş Taekwondocularında Statik- Dinamik Denge, FMS Testleri ve Yopchagi Teknik Performansına Etkisi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Spor ve Sağlık Bilim Dalı, Ankara.
39. Yoo, S., Park, S. K., Yoon, S., Lim, H. S., & Ryu, J. (2018). Comparison of Proprioceptive Training and Muscular Strength Training to improve Balance Ability of Taekwondo Poomsae Athletes: A Randomized Controlled Trials, *Journal of Sports Science & Medicine*, 17(3), 445-454.
40. Young, W. B., James, R., & Montgomery, I. (2002). Is Muscle Power Related to Running Speed with Changes of Direction?, *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 42(3), 282-288.
41. Young, W., & Farrow, D. (2006). A Review of Agility: Practical Applications for Strength and Conditioning, *Strength and Conditioning Journal*, 28(5), 24-29.
42. Zemková, E. (2016). Differential Contribution of Reaction Time and Movement Velocity to The Agility Performance Reflects Sport-Specific Demands, *Human Movement*, 17(2), 94-101.

BÖLÜM 3

ANTRENÖRLERİN DUYGULARINI İFADE ETMEDE ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ¹

Tuba TATLISU²
Öztürk AĞIRBAŞ³
İzzet UÇAN⁴

GİRİŞ

Günümüzde spor sadece insanların fiziki ve sağlık açısından güçlenmesi için sürdürülen bir faaliyet olmaktan daha ileri gitmiştir. Spor sadece bireyleri değil ülkeleri hatta toplumları dahi etkileyen özel bir anlam kazanmıştır. Bir antrenörün bilgisini ve tecrübesini aktarabilmesi için iletişimi becerilerini ön plana çıkaracak olan duygularını ifade edebilmesinin de önemi büyüktür. Bu araştırma antrenörlerin duygularını ifade edebilmelerinin, sporcu performansını etkilediği varsayımından yola çıkılarak, spor literatürüne katkı sağlayacağı düşünüldüğü için, antrenörlerin duygularını ifade etme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelemek amacıyla tasarlandı.

Spor, kişilerin psikolojik, bilişsel, kişisel, toplumsal ve fiziki gelişime yardımcı olan, sağlıklı gençler yetiştiren toplumsal dayanışmayı sağlayan ve birçok sosyal faaliyeti içeren önemli bir güçtür (Baumann, 1994; Yamen, 1999; Zorba vd., 2004; Özdevcioğlu & Yalçın, 2010; Yetim, 2011). Genel olarak sporu; bireyi tanımlayıcı tüm özelliklerinin gelişimine yardımcı olan bir bilim dalı olarak ifade edebiliriz. Spor bilimleri alanında bireylere yardımcı olmak adına alanında kendini geliştirmiş antrenörler yer almaktadır.

Sevim (2003) antrenörü, sporcuyu kondisyon, teknik ve taktik, sosyolojik ve psikolojik yönden önceden belirlenmiş amaca uygun şekilde en üst verimliliğe ulaştıran kişi olarak tanımlamıştır. Antrenörlerin sporcu ve etrafındakilere güven

¹ Bu çalışma, 2021 yılında Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yayınlanan “Antrenörlerin Duygularını İfade Etmede Çeşitli Demografik Özelliklerin Etkisinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

² Yüzme Antrenörü, tubakoyuncuoglu@gmail.com

³ Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ozturkagirbas@bayburt.edu.tr.

⁴ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, izzetucan@gmail.com

Bu araştırma genel olarak değerlendirildiğinde, özellikle eğitim ve gelir düzeylerinin duyguları ifadede öncelikli etkili demografik faktörler olduğu, bunların yanında cinsiyet, yaş, medeni durum, Görev yeri ve antrenörlük kademelerinin de çeşitli duyguları ifade boyutları üzerinde etkili olduğu sonuçları ortaya çıkarmıştır. Antrenörlerin duygularını ifadelerine yönelik yapılan ilk araştırma olması, bu sonuçların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Araştırmamız çeşitli branşlardaki antrenörlerin demografik özellikleri ile sınırlı olduğundan, duygularını ifadeleri etkileyebilecek farklı değişkenlerin branşlara göre ayrı ayrı incelenebileceği gibi sporcular üzerinde de araştırmalar önerilir.

KAYNAKLAR

1. Arslan, S. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Duygularını İfade Etme, Öznel İyi Oluş ve Anne Babalarının Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
2. Atay, N. (2018). *Ergenlerde Aileden Algılanan Duygu Dışa Vurumunun Duyguları İfadeye ve Psikososyal Uyuuma Etkisi*, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
3. Baumann, S. (1994). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, (Çev: İkizler, H. C., & Özcan, A. O.). Alfa Yayınları, İstanbul.
4. Belemir, Ç. İ. K., & Küçük, V. (2019). Sporcular Tarafından Algılanan Antrenör Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Eurasian Research in Sport Science*, 4(1), 7-17.
5. Caprara, G. V., Steca, P., Gerbino, M., Paciello, M., & Vecchio, G. M. (2006). Looking for Adolescents' Well-being: Self-efficacy Beliefs as Determinants of Positive Thinking and Happiness, *Epidemiologia and Psichiatria Sociale*, 15(1), 30-43.
6. Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz* (Çev. Edt: Ahmet Aypay), Anı Yayıncılık, Ankara.
7. Eisenberg, S., & Delaney, J. D. (1993). *Psikolojik Danışma Süreci*, (Çev: Ören, N., & Takkaç. M.), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
8. Ekşi, K. (2017). *Bir Dönem Boyunca Verilen Pozitif Psikoloji Dersinin Öğrencilerin Mutluluklarına ve Duygularını İfade Etmelerine Olan Etkisinin İncelenmesi*, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
9. George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step, a Simple Study Guide and Reference*, 10.Ed., Pearson Education, Inc., GEN, Boston.
10. Gross, J. J., & John, O. P. (1997). Revealing Feelings: Facets of Emotional Expressivity in Self-reports, Peer Ratings, and Behavior, *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(2), 435.
11. Hayes, J. G. (1999). *Managing the Expression of Emotions*, State University, Doctoral Dissertation, Illinois.
12. İsen, G., & Batmaz, V. (2002). Ben ve Toplum: Sosyal Psikoloji, *Om Yayınevi*. Ankara.
13. Kaşıkçı, N. B. (2019). *Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı ile Dissosiyasyon ve Duygu İfadesi Arasındaki İlişki*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
14. King, L. A., & Emmons, R. A. (1990). Conflict Over Emotional Expression: Psychological and Physical Correlates. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(5), 864 - 877.
15. Koç, A. (2020). *Boks Antrenörlerinin İletişim Becerileri ve Liderlik Tarzlarının İncelenmesi*, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
16. Konter, E. (1998). *Sporla Psikolojik Hazırlığın Teori ve Pratiği*, 13. Baskı, Bağrgan Yayınevi, Ankara,
17. Kuzucu, Y. (2006). *Duyguları Fark Etmeye ve İfade Etmeye Yönelik Bir Psiko-eğitim Programı*

- nın, *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Farkındalık Düzeylerine, Duyguları İfade Eğilimlerine, Psikolojik ve Öznel İyi Oluşlarına Etkisi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
18. Mičková, Z. (2015). Adolescence and Manifestation Emotions in The Family. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*, 5(1), 55-58.
 19. Özdevecioğlu, M., & Yalçın, Y. (2010). Spor Tatmininin Sporcuların Stres ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 63-76.
 20. Russell, W. D. (2001). An Examination of low State Occurrence in College Athlete, *Journal of Sport Behavior*, 24, 83-107.
 21. Seçkin Ağırbaş, İ., Erel, S., & Belli, E. (2020). Antrenörlerin Öz Yeterlilikleri ile İletişim Becerileri İlişkisi, *Anatolia Sport Research*, 1(1),25-36.
 22. Sevim, Y. (2003). *Antrenör Eğitim ilkeleri*, Nobel Yayınevi, Ankara.
 23. Sevinç, H. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Duyguları İfade ve Düşünme İhtiyacı Arasındaki İlişki*, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 24. Sharp, E. H., Coatsworth, J. D., Darling, N., Cumsille, P., & Ranieri, S. (2007). Gender Differences in the Self-defining Activities and Identity Experiences of Adolescents and Emerging Adults. *Journal of Adolescence*, 30(2), 251-269.
 25. Sümer, K. (2019). *Antrenör İletişim Becerileri ile Sporcuların Sürekli Optimal Performans Duygu Durumları Arasındaki İlişkinin Sporcu Algularına Göre İncelenmesi*, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Denizli
 26. Şipit, G. (2019). *Yetişkin Bireylerde Bağlanma Stilllerinin Duyguları İfade Etme Şekilleri ve Empatik Eğilim Yeteneklerine Etkileri*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 27. Ulukan, H. (2012). *İletişim Becerilerinin Takım ve Bireysel Sporculara Olan Etkisi*, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karaman.
 28. Usta, I. (2016). *Liderlik Davranışının Çalışanların Öznel İyi Oluşları ve İşe Yabancılaşmaya Etkisi: Bir Alan Araştırması*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Edirne.
 29. Varol, C. (2018). *Kişilerarası İlişkiler Psikoterapisi Eğitimi Almanın Subjektif Mutluluk, Empati, Duyguları İfade ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 30. Wallbott, H. G. (1998). Bodily expression of emotion. *European journal of social psychology*, 28(6), 879-896.
 31. Yalçın, S. B. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Duygularını İfade Edebilmelerinin Aleksitimi ve Psikolojik İhtiyaçlarına Göre İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya.
 32. Yamen, E. (1999). *Sporda Taraftarlığın Farklı Toplumsal Gruplara Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, Sivas Örnekleme, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
 33. Yemez, İ., & Karaca, Ş. (2019). Anlık Duygu Durumu ve Mutluluğun Plansız Satın Almaya Etkisi, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1167-1193.
 34. Yeşil, H. (2018). *Bağlanma, Somatizasyon ve Duyguları İfade Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 35. Yetim, A. A. (2011). *Sosyoloji ve Spor*, Berikan Yayınevi. Ankara, s.171.
 36. Yıldırım, Ş. (2017). *Görücü Usulü Evlenen ve Flört Ederek Evlenen Çiftlerin Duygusal Farkındalık ve Duyguları İfade Etme Düzeylerinin Evlilik Doyumuna Etkisi*, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 37. Zorba, E., Babayigit, G. İ., Saygın, Ö., İrez, G., & Karacabay, A. (2004). 65-68 Yaş Arasındaki Yaşlılarda 10 Haftalık Antrenman Programının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametrelerine Etkisinin Araştırılması, *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 18(4), 229-234.

BÖLÜM 4

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MERHAMET DÜZEYLERİNİN SPOR YAPIP YAPMAMA DURUMUNA GÖRE İNCELENMESİ¹

Ahmet SAVAŞ²
Öztürk AĞIRBAŞ³
İzzet UÇAN⁴

GİRİŞ

Spor bireyleri zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönleri bakımından geliştirmektedir. Nitekim spor bireylerin sosyalleşmesini, insan iradesini ve duyarlılığını artırmakta ve duygusal yönden de geliştirmektedir. Özellikle sporun bireylerde birçok duygu ve duyarlılığı artıracığı düşünülmektedir. Spor alanında bu konuda daha önce araştırma yapılmamasına rağmen, merhametin genişletilmesi, spor bağlamında araştırma sayısını da son dönemde artırmıştır. Bunun en büyük nedeni olarak merhametin; sporcuların yaşayabilecekleri aksaklıkları, duygusal zorlukları ve başarısızlıkları yönetirken onlara destek olabileceği belirtilmiştir. (Sutherland vd., 2014; Crozier, Mosewich, & Ferguson, 2019). Uygulanan çeşitli faktörlere bağlı olarak veriler değerlendirilmekte ve literatüre önemli bilgiler kazandıracağı düşünülmektedir. Bireyin kendisine karşı merhametinin artması, özellikle spor bağlamında yapılan araştırmaların odağı olmuştur. Bunun nedeni olarak sporcular için yaşayabilecekleri aksaklıkları, duygusal zorlukları ve başarısızlıkları yönetirken aynı zamanda olumlu refahı teşvik etmeleri açısından yararlı bir kaynak olabileceği düşünülmektedir (Mosewich, Crocker, & Kowalski, 2014; Reis vd., 2015; Sutherland vd., 2014).

Merhamet, geçmişten günümüze kadar toplumlarda önemli bir yere sahip olmasına karşın uzun yıllar ihmal edilmiş ve psikolojinin alt dalları olan; empati ve prososyal kavramları altında incelenmiştir (Gilbert, 2005; Akdeniz, 2014). 19 yy. 'da Schopenhauer tanımına göre merhamet; insanı insan ve insancıl yapan,

¹ Bu çalışma, 2021 yılında Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yayınlanan “ Üniversite Öğrencilerinin Merhamet Düzeylerinin Spor Yapıp Yapmama Durumuna Göre İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

² Beden Eğitimi Öğretmeni, ahmet.141@hotmail.com

³ Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ozturkagirbas@bayburt.edu.tr.

⁴ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, izzetucan@gmail.com

Bu araştırma genel olarak değerlendirildiğinde, özellikle cinsiyet değişkeni demografik faktörler içerisinde merhamet ölçeği üzerinde de en etkili faktör olduğu, bunların yanında yaş, spor yapma durumu, yapılan spor türü, spor yapma süresi ve ev hanesi maddi gelir durumu değişkenlerinin merhamet üzerinde etkili olduğu, öğrenim gördüğü bölüm merhamet konusunda etkili bir değişken olmadığı sonuçlarını ortaya çıkarmıştır. Üniversite öğrencilerinin merhameti üzerine yönelik yapılan bir araştırma olması, bu sonuçların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Araştırmada neticesinde spor yapan ve takım sporu yapan üniversite öğrencilerinde merhamet düzeylerinin diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla bireyleri spora yönlmesiyle merhamet düzeylerinin artacağı önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akandere, M., Yarım kaya, E., & Aslan, İ. (2014). Geleneksel Çocuk Oyunlarının Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinde Medyanın Rolü, Hoşgörü Eğilim Düzeyleri Üzerine Etkisi, *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 57-67.
2. Akdeniz, S. (2014). *Farklı Merhamet Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Anksiyete, Stres ve Duygusal Zekanın İncelenmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Konya.
3. Akdeniz, S., & Deniz, M. (2016). Merhamet Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(1), 50-61.
4. Akın, Ş. H. (2018). Merhamet Kavramı ve Schopenhauer'in Merhamet Yaklaşımının Değerlendirilerek Farklı Düşünürlerin Görüşleriyle Karşılaştırılması, *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 5(3), 126-131.
5. Alibekiroğlu, P., Akbaş, T., Bulut Ateş, F., & Kırkdök, O. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu ile Psikolojik Sağlıklı Arasındaki İlişkide Öz Anlayışın Aracı Etkisi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27 (2), 1-17.
6. Altıparmak, D. (2019). *Öğretmenlerin Yaşam Amacı ve Anlamı Düzeyleri ve İyi Oluşları Arasındaki İlişkide Öz Duyarlık Değişkeninin Aracı Rolü*, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
7. Aydemir, F. (2020). *Merhamet ve İş Yeri Ruhsallığı Arasındaki İlişki*, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa.
8. Babahanoğlu, R., Obuz, A. T., & Gencer, N. (2021). Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Merhamet Düzeyleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 847-866.
9. Başaran, Z., Erdoğan, R. B., Körmükçü, Y., & Adalı, H. (2017). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fair-play Anlayışlarının İncelenmesi, *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 35-43.
10. Beresford, A. (2016). The Compassionate Mind: A Correlational Investigation into The Relationship Between Self-compassion and Compassion for Others, *Manchester Metropolitan University*, 1-17.
11. Bulgan, R. (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Öz Şefkat Düzeyleri ile Siber Zorba ve Siber Mağdur Olmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
12. Candemir, M. L. (2019). *Engelli Çocuğa Sahip Olan ve Olmayan Ebeveynlerin Öz Anlayış Kişilik ve Merhamet Özelliklerinin İncelenmesi*, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

13. Crozier, A.J., Mosewich, A.D., & Ferguson, L.J. (2019). The Company We Keep: Exploring The Relationship Between Perceived Teammate Self-compassion and Athlete Self-Compassion. *Psychology of Sport and Exercise*, 40, 152-155.
14. Çapan, M. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Merhamet ve Öz-Anlayış Düzeylerinin Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
15. Çavuş, M. (2019). *Hoşgörü Eğilimi Ölçeği Yetişkin Formunun Geliştirilmesi ve Yetişkinlerin Hoşgörü Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi*, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
16. Çingöl, N., Çelebi, E., Zengin, S., & Karakaş, M. (2018). Bir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Merhamet Düzeylerinin İncelenmesi, *Klinik Psikiyatri*, 21, 61-67.
17. Deane-Drummond, C. (2017). Empathy and The Evolution of Compassion: From Deep History to Infused Virtue, *Zygon*, 52(1), 258-279.
18. Dilmaç, B., & Baş, A. (2019). Ergenlerin Sahip Oldukları Değerler, Öznel İyi Oluşları ve Sosyal Kaygıları Arasındaki Yordayıcı İlişki, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (4), 3685-3697.
19. Ekşi, H., İkiz, K., & Başman, M. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Mutluluk Korkusu ve Duygularını İfade Etme Becerileri Arasındaki İlişkide Öz Duyarlılığın Aracı Rolü, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (2), 820-829.
20. Erdoğan, B. (2017). *Yetişkinlerde Mutluluğun Merhamet ve Saldırganlıkla İlkinkisinin İncelenmesi*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
21. Erdoğan, S. (2018). *Evlü Bireylerin Evlilik Doyumu ve Merhamet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Ana Bilim Dalı, Konya.
22. Gilbert, P. (2005). Compassion and Cruelty: A biopsychosocial Approach.
23. Hacikeleşoğlu, H., & Kartopu, S. (2017). Merhamet ve Dindarlık: Üniversite Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma, *International Journal of Social Science*, 59, 203-227.
24. Hökelekli, H. (2011). Gökyüzünden Yeryüzüne Yayılan Bir Değer; Merhamet Eğitimi, *Diyanet Dergisi*, 244, 13-17.
25. Işık, E. (2018). *Yetişkin Kadınlarda Öz-duyarlık ile Beden Algısı ve Yeme Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul.
26. İmamli, H., & Ünver, G. (2018). Spor Karakterinin Demografik Nitelikler Açısından İncelenmesi, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 36-49.
27. İşgör, İ. Y. (2017). Merhametin Öznel İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(2), 425-436.
28. Kapıcıoğlu, S. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Merhametin Yordayıcıları Olarak Mutluluk ve Kişilik Özellikleri*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
29. Kaplan, E., & Akyüz, O. (2020) Futbolcuların Başarı Hedefleri ve Spor Karakterleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 82-90.
30. Keleş, M., & Yoncalık, O. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Değerler Eğitimi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 230-237.
31. Mosewich, A. D., Crocker, P. R., & Kowalski, K. C. (2014). Managing Injury and Other Setbacks in Sport: Experiences of (and resources for) High-performance Women Athletes, *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 6, 182-204.
32. Nas, E., & Sak, R. (2020). Merhamet ve Merhamet Odaklı Terapi. *Journal of Social Sciences*, 18(1), 64-84.
33. Neff, K. (2003). Self-compassion: An Alternative Conceptualization of a Healthy Attitude Toward Oneself, *Self and Identity*, 2(2), 85-101.
34. Özdelikara, A., & Babur, S. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinin Merhamet Düzeyi ve Empatik Eğilim İlişkisi, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2, 342-349.

35. Özsarı, A., Pepe, H., Pepe, Ş., & Fişekçioğlu, B. (2021). Taekwondo Sporcularının Hoşgörü Eğilimlerinin İncelenmesi, *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 40-50.
36. Reis, N. A., Kowalski, K. C., Ferguson, L. J., Sabiston, C. M., Sedgwick, W. A., & Crocker, P. R. (2015). Self-Compassion and Women Athletes' Responses to Emotionally Difficult Sport Situations: An Evaluation of a Brief Induction, *Psychology of Sport and Exercise*, 16, 18–25.
37. Sutherland, L. M., Kowalski, K. C., Ferguson, L. J., Sabiston, C. M., Sedgwick, W. A., & Crocker, P. R. (2014). Narratives of Young Women Athletes' Experiences of Emotional Pain and Self-compassion, *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 6, 499–516.
38. Şahin, Ö. (2020). *Hemşirelerin Merhamet Yorgunluğu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi*, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Toplum Ruh Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Hatay.
39. Tanrıkulu, G. (2019). *Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerde Merhamet Düzeyi ve Merhamet Yorgunluğunun Belirlenmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
40. Taşkın, M., Sanioglu, A., Taşkın, M., & Fidan, A. (2019). Yüzmenin Çocuklarda Hoşgörü Eğilimi Üzerine Etkisi, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 30-35.
41. Tatlısu, B., & Bayraktar, G. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Lisans Öğrencilerine Göre “Spor da Hoşgörü” Kavramı (Bayburt Üniversitesi Örneği), *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 44-54.
42. Tatum, K. J. (2012). *Adherence to Gender Roles as a Predictor of Compassion and Self-compassion in Women and Men*, Baylor University, Doctoral Dissertation.
43. Tel, M. (2014). Türk Toplum Yaşantısında Fair Play, *International Journal of Science Culture and Sport*, 1,694-704.
44. Tingaz, E. O. (2020). *Spor Bilimleri Fakültesindeki Sporcu Öğrencilerde Bilinçli Farkındalık ve Öz Şefkatin İncelenmesi*, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
45. Topuz, H. (1995). Hoşgörü, (Ed:Pehlivan, G.). Hoşgörü ve Eğitim Toplantısı. *UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ve Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortak Yayını*, 30- 38.
46. Tozoğlu, E., Dursun, M., & Güler, B. (2019). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Merhamet Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Türk Spor ve Bilim Dergisi*, 2,156-164.
47. Turan, M.B. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Vicdani Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 78-88.
48. Walton, C. C., Baranoff, J., Gilbert, P., & Kirby, J. (2020). Self-compassion, Social Rank, and Psychological Distress in Athletes of Varying Competitive Levels, *Psychology of Sport & Exercise*, 50-101733.
49. Yaşa, E. N. (2019). *Sağlık Çalışanlarının, Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejilerinin ve Öz Anlayış Düzeylerinin Anksiyete Düzeyleri ile İlişkinin İncelenmesi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
50. Zengin, A., & Karagün, E. (2021). Serbest Zamanlarında Spor Merkezlerine Devam Eden Bireylerin Egzersiz Branşları Açısından Öfke ve Merhamet Düzeyleri, *Turkish Studies*, 16(1), 453-471.

BÖLÜM 5

LİSE VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK DAVRANIŞLARI İLE SORUMLULUK DUYGU VE DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ¹

Muhammed ÖZDEMİR²
Eser AĞGÖN³

GİRİŞ

Günümüzde spor ve her türlü sportif müsabaka toplumun büyük bir kesiminin ilgi alanı içerisinde spor sosyal, psikolojik, fiziksel, ekonomik yönleriyle hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Sporun ilgi toplaması, saygınlık kazanmak için önemli bir sektör olması ve ekonomik getirisi ile birlikte kazanma isteği de iyice öne çıkmıştır bu kazanma isteğinin bazı olumsuz sonuçlarıyla birlikte spor ve spor eğitimine verilen önem de aynı şekilde artmıştır. 21. yüzyıla girerken dünya sporunda iki kelime ön sırayı almıştır (Erdem, 2002; Arıpınar & Donuk, 2011). İngilizce bir deyim olan fair-play'in; sporda sportmenlik anlamı taşıdığı, dünyanın tüm halkları tarafından bilinmektedir. İngilizce'de Fair, güzel, zarif, hoş, lekesiz, saf, şerefli, dürüst, doğru, adil anlamlarına gelmektedir (Oxford Sözlük, 1985; Pehlivan, 004). Fair-play, sevgi, dostluk ve kardeşlik anlayışıdır (Donuk & Şenduran, 2006).

Fair-Play kavramı insanın onuruna gösterilen saygının ifadesi olarak ortaya çıkmış, sporun her aşamasında ve her dalında hakça ve dürüstçe oyun oynamanın ereksel bir ahlaki ilkesi olarak kabul görmüş ve bu şekilde kabul edilmiştir (Pehlivan, 2004). Bu kavram spora uyarlandığında; hakça, dürüstçe bir oyun, kurallara bağlılık, rakibe saygı, haksız avantajdan kaçınma ve rakibin haksız dezavantajlarından yararlanmaya kalkışmama; rakibi yenmekten değil, rakiple beraber olmaktan zevk almayı, takımınızın attığı gol kadar, takımınıza atılan golün de güzelliğini takdir etmeyi ilke olarak benimsemek anlamını ifade etmektedir (Tel,

¹ Bu çalışma, 2019 yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yayınlanan 'Lise ve Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları ile Sorumluluk Duygu ve Davranışları Arasındaki İlişki' isimli yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

² Öğretmen, MEB, muhammedozdemir13@hotmail.com

³ Doç. Dr. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, eaggon@erzincan.edu.tr

12. Sportmenlik davranışlarının öğrencilere kazandırılması önerilmektedir.
13. Araştırmacılara farklı örneklem gruplarında ve daha büyük örneklemlemlerle çalışmalar yapılması tavsiye edilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Arıpınar, E., & Donuk, B. (2011). *Fair Play*. Ötügen Yayınevi. İstanbul, 29.
2. Doğan, İ. (2015). *Beden Eğitimi Dersinin Öğrenciye Kazandırdığı Değerlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi, Ankara.
3. Donuk, B., & Şenduran, F. S. (2006). *Futbolun Anatomisi*, Ötügen Yayınları, İstanbul, 57-65.
4. Efe, Z. B. (2006). *Okullar Arası Yarışmalara Katılan 1. ve 2. Kademe İlköğretim Öğrencilerinin Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklıkları*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
5. Ekinci, H. B. (2018). *Ortaokul Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları İle Başarı Algıları*, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
6. Erdem, S. (2002). Olimpizm , Olimpik Hareket Ve Fair-Play, *7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 27-29 Ekim 2002.
7. Glover, J. (1970). *On Responsibility*, Humanities Press, New York.
8. Gümüő, H., Saraçlı, S., Karakullukçu, Ö. F., Doğanay, G., & Kurtipek, S. (2016). Ortaöğretim Öğrencilerinde Fair Play Kavramı, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4(2), 430-438.
9. Hacıcaferoğlu, S., Selçuk, M. H., Hacıcaferoğlu, B., & Karataş, Ö. (2015). Ortaokullarda işlenen Beden Eğitimi Ve Spor Derslerinin, Sportmenlik Davranışlarına Katkısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3(Special 4), 557-566.
10. Kayıőoğlu, N. B., Altınkök, M., Temel, C., & Yüksel, Y. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 1045-1056.
11. Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling (2nd ed.)*, Guilford Press, New York.
12. Koç, Y. (2013). Beden eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96-114.
13. Koç, Y. (2017). Relationships Between the Physical Education Course Sportsmanship Behaviors with Tendency to Violence and Empathetic Ability, *Journal of Education and Learning*, 6(3), 169-180.
14. Koç, Y., & Tamer, K. (2016). A Study on The Sportsmanship Behaviors of Female Students in Physical Education Course According to Different Variables, *Niğde University Journal of Physical Education And Sport Sciences*, 10(2), 226-234.
15. Luther, D., & Hotz, A. (1994). Fairness im Sport-Lernen fürs Leben?, *Leibesübungen - Leibeserziehung*, 48(5), 4-8.
16. *Oxford İngilizce-Türkçe Sözlük*. (1985). Güneş Yayınları.
17. Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydođu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni, *Journal of International Social Research*, 2(8), 302-312.
18. Özen, Y. (2013). Sorumluluk Duygu ve Davranışı Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliđi Ve Geçerliđi, *Gümüőhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7, 343-357.
19. Pehlivan, Z. (2004). Fair Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi, *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2): 49-53.
20. Proios, M. (2011). Relationship between Student Perceived Conduct in Physical Education Settings and "Unfair" Play. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 23(2), 421-440.
21. Saygılı, G., Emrah, A., Eraslan, M., & Hekim, M. (2015). Düzenli Olarak Spor Yapan Ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 161-170.

22. Sezen, G., & Yıldırım, İ. (2007). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Futbolda Fair Play'e İlişkin Olumlu ve Olumsuz Davranışlara Yaklaşımlarının İncelenmesi, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 2(1), 14-22.
23. Shields, D., La Voi, N., Bredemeier, B., & Power, F. (2007). Predictors of Poor Sportspersonship in Youth Sports: Personal Attitudes and Social Influences, *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29(6), 747-762.
24. Tamer, K., & Pulur, A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*, Ada Matbaacılık, Ankara.
25. Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., & Kılıcıgil, E. (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (4), 139-147.
26. Tel, M. (2014). Türk Toplum Yaşantısında Fair Play, *International Journal of Science Culture and Sport*, 1, 694-704.
27. Tsai, E. & Fung, L. (2005). Sportspersonship in Youth Basketball and Volleyball Players, Athletic Insight, *The Online Journal of Sport Psychology*, 7(2), 37-46.
28. Türkmen, M. & Varol, S. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Sportmenlik Davranışı Oluşturma Etkisinin Belirlenmesi: (Bartın İl Örneği), *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-64.

BÖLÜM 6

SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN SARS-COV-2 (COVID-19) SÜRECİNDE KARIYER FARKINDALIKLARI

Üstün TÜRKER¹

GİRİŞ

21. yüzyıl dünyasında ailevi problemler, maddi sorunlar, sağlık problemleri, beklentiler, toplumdaki sosyal ilişki sorunları, statü ayrışmaları, mülakatlar, sınavlar gibi birçok farklı etken stres sebebi olarak görülmektedir. Bu faktörlerden önemli bir tanesine de gelecek kaygısıdır (Doğan & Mumin, 2013; Durna, 2006; Kula & Saraç, 2016; Yaşar & Turgut, 2019).

Günümüzde teknolojideki gelişmeler, yaşanan hızlı dijital dönüşümler, küresel rekabet ortamı ve yaşam boyu kariyer gibi unsurlar geçerliliğini kaybetmiş, bu bağlamda üniversite öğrencilerinin gelecek kaygıları ve stres düzeyleri yükselmiştir (Çevik & Şentürk, 2019). Tüm bunlara ek olarak yeni tip ‘Koronavirüs – COVID-19 (SARS-Cov-2)’ Aralık 2019’un son günlerinde Çin Halk Cumhuriyeti’nin Wuhan kentinden başlayarak dünya üzerinde hızla yayılmaya başlamış ve halen küresel boyutta yaşanmaya devam eden pandemi sürecinin de toplumda ve öğrencilerde anksiyete oluşumuna sebep olduğu bilinmektedir (Cao vd., 2020; Gonzalez vd., 2020; Huang & Zhao, 2020; Türker, 2021).

Anksiyete oluşumunda önemli faktörlerden biri olarak kabul edilen gelecek kaygısı, kariyer kavramı ile yakın ilişki içerisindedir. Günümüzde kariyer kavramı iş hayatında oldukça sık kullanılan bir terim olmakla birlikte, bir işte yükselme, saygın bir meslekte çalışıyor olma veya toplumda ve iş hayatındaki statü olarak da kabul edilmektedir (Arifoğlu, 2015).

Literatürde farklı akademik birimlerde öğrenimlerine devam eden üniversite öğrencileri üzerinde tamamlanan birçok kariyer farkındalığı çalışması bulunmaktadır (Albion & Fogarty, 2002; Behrend vd., 2007; Larkin vd., 2007; Kozak & Dalkıranoglu, 2013; Hoorn, 2013; Akkermans vd., 2015; Köksal, 2016; Bağlama & Uzunboylu, 2017; Yaşar & Turgut, 2019). Spor bilimleri alanında da lisans

¹ Dr. Öğr. Gör. , Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ustunturker@outlook.com

si elde edilen bu sonuçları destekler niteliktedir (Yaşar & Turgut, 2019; Bozyiğit & Gökbaraz, 2020; Çetinkaya, 2019; Yılmaz, 2019). Sonuç olarak SARS-CoV-2 küresel salgın hastalığından kaynaklı öğrencilerde anksiyete oluştuğunu bildiren çalışmalar olsa da, kariyer farkındalıklarında önemli ölçüde bir değişim yaşanmamıştır. Literatürde hem kız hem de erkek öğrencilerin kariyer farkındalıkları yüksek düzeyde olsa da, kız öğrenciler erkeklere göre yüksek düzeyde anlamlı kariyer farkındalığına sahiptir. Yaş düzeylerine göre öğrencilerin kariyer farkındalıklarında bir farklılık bulunmamakta ancak, yaş arttıkça farkındalık düzeyleri düşüş göstermektedir. Spor bilimleri alanındaki Antrenörlük Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon Eğitimi ve Spor Yöneticiliği bölümlerinin kariyer farkındalıkları yüksek düzeyde olmakla birlikte, AE ve BSÖ bölümü öğrencilerinin kariyer farkındalıkları diğer bölümlere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p < .05$). En yüksek kariyer farkındalığı 1 ve 3'ncü sınıf öğrencilerindedir ve 1'nci sınıf öğrencileri 2'nci sınıflara göre yüksek düzeyde mesleki özgüvene sahiptir. Öğrenim gördükleri bölümlerde genel ağırlıklı not ortalaması 3.51 ile 4.00 aralığında olan öğrenciler. 2.50 ve altındakilere göre tüm alt boyutlarda ve genel toplamda anlamlı düzeyde daha yüksek kariyer farkındalığına sahiptir. Bununla birlikte yüksek lisans veya doktora düzeyinde lisansüstü eğitim düşünen öğrencilerde de benzer sonuca ulaşılmıştır. Bu iki sonuç birbirini destekler niteliktedir. Literatürde spor yapma / yapmama değişkenine göre farklı sonuçlara ulaşılsa da, araştırmada spor yapmayan öğrencilerin kariyer farkındalığı normale yakın düzeyde (3.45 ± 0.58), spor yapanlar ise yapmayanlara göre yüksek düzeyde (3.82 ± 0.68) anlamlı kariyer farkındalığındadır.

KAYNAKLAR

1. Ağırbaş, Ö., Tatlısu, B., & Karakurt, S. (2021). *Geçmişten Günümüze Sağlık Alanında Egzersizlerin Rolü. Spor ve Sağlık Araştırmaları*, Akademisyen Yayınevi, Ankara, 1-14.
2. Akkermans, J., Brenninkmeijer, V., Schaufeli, W. B., & Blonk, R. W. (2015). It's All About Careerskills: Effectiveness of a Career Development Intervention For Young Employees. *Human Resource Management*, 54(4), 533-551.
3. Albion, M. İ., & Fogarty, G. J. (2002). Factors Influencing Career Decision Making in Adolescents and Adults. *Journal of Career Assessment*, 10(1), 91-126.
4. Arifoglu, S., (2015). *A Study on Career Management Applications in Turkish Pharmaceutical Industry*, Ankara University Institute of Health Sciences, Doctorate Thesis.
5. Bağlama, B., & Uzunboylu, H. (2017). The Relationship Between Career Decision-Making Self-Efficacy and Vocational Outcome Expectations of Preservice Special Education Teachers, *South African Journal of Education*, 37(4), 1-11.
6. Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
7. Behrend, T. S., Thompson, L. F., Meade, A. W., Grayson, MS., & Newton, D. A. (2007). *Gender Differences in Career Choice Influences*, in 22nd Annual Meeting of The Society for Industrial and Organizational Psychology, New York.

8. Bozyiğit, E., & Gökbaraz, N. (2020). Career Stress Determinants of The Students in Faculty of Sports Sciences, *Journal of Computer and Education Research*, (8)15, 181-200.
9. Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara.
10. Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., & Dong, J. (2020) The Psychological Impact of The Covid-19 Epidemic on College Students in China, *Psychiatry Research*, 287,1-5.
11. Cevik, M., & Senturk, C. (2019). Multidimensional 21th Century Skills Scale: Validity and Reliability Study, *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 14(1), 11–28.
12. Çetinkaya, T. (2019). The Analysis of Academic Motivation and Career Stress Relationships of The Students in Department of Physical Education and Sport, *International Education Studies*, 12(4), 24-35.
13. Demir, M., & Filiz, K. (2004). Spor Egzersizlerinin İnsan Organizması Üzerindeki Etkileri, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 109-114.
14. Dogan, B., & Mumin, E. (2013). Stress Coping Methods of University Students: The Case of Nazilli Myo. *Ejovoc Electronic Journal of Vocational Colleges*, 3(4), 29–39.
15. Durna, U. (2006). Investigation of Stress Levels of University Students in Terms of Some Variables, *Ataturk University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 20(1), 319–343.
16. Foster, S. J., & Huml, M. R. (2017). The Relationship between Athletic Identity and Academic Major Chosen by Student-Athletes, *International Journal of Exercise Science*, 10(6), 915-925.
17. Gonzalez-Odrizola, P., Gomez-Planchuelo, A., Iruirtia, M. J., & Luis-Garcia, R. (2020). Psychological Symptoms of The Outbreak Covid-19 Confinement in Spain, *Journal of Health Psychology*, 1(11), 825-835.
18. Gün, A., & Ağırbaş, Ö. (2019). The Relationship between Exercise Addiction, Physical Activity Level and Body Mass Index of the Students Who are Studying at Physical Education and Sports College, *Asian Journal of Education and Training*, 5(1), 50-55, 2019.
19. Hakim, C. (2006). Women. Careers. and Work-Life Preferences, *British Journal of Guidance Counselling*, 34(3), 279-294.
20. Healy, C. C., Mitchell, J. M., & Mourton, D. (1987). Age And Grade Differences in Career Development among Community College Students, *The Review of Higher Education*, 10(3), 247-258.
21. Hoorn, C. (2013). *Career Maturity Amongst First Year University Students in a Commerce Faculty at a Tertiary Institution in The Western Cape*, University of The Western Cape, Doctoral Dissertation.
22. Hovardaoglu, S. (2000). *Davranış Bilimleri İçin Araştırma Teknikleri*, Ve-Ga Yayınevi, Ankara:
23. Huang, Y., & Zhao, N. (2020) Generalized Anxiety Disorder. Depressive Symptoms and Sleep Quality During Covid-19 Outbreak in China: A Web-Based Cross- Sectional Survey, *Psychiatry Res*,288,112954.
24. Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 17. Baskı, Nobel Yayıncılık. Ankara,
25. Kozak, M. A., & Dalkıranoglu, T. (2013). Mezun Öğrencilerin Kariyer Algılamaları: Anadolu Üniversitesi Örneği, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 41-52.
26. Köksal, K. (2016). Üniversite ve Meslek Tercihini Etkileyen Unsurlara Yönelik Bir Alan Araştırması, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26(2), 39-69.
27. Ksurkar, R., Kruitwagen, C., Ten, C. O., & Croiset, G. (2010). Effects of Age. Gender and Educational Back Ground on Strength of Motivation for Medical School, *Advances in Health Sciences Education*, 15(3), 303-313.
28. Kula, K.S., & Sarac, T. (2016). Future Anxiety of the University Students, *Mustafa Kemal University Journal of the Institute of Social Sciences*, 13(33), 227–242.
29. Larkin, J.E., Laport, K. A., & Pines, H. A. (2007). Job Choice and Career Relevance for Today's College Students, *Journal of Employment Counseling*, 44(2), 86-94.
30. Mainigi, L. W. (2007). *Certainty in Career Choice among Kenyatta University Students: Implications for Career Counseling*, Kenyatta University, Doctoral Dissertation.
31. Rodriguez, S. (2012). Social Support and Career Thoughts in College Athletes and Non-Athletes, *Professional Counselor*, 2(1), 12–21.
32. Roney, S. A., & Oztin, P. (2007). Career Perceptions of Undergraduate Tourism Students: A Case Study in Turkey. *Journal of Hospitality. Leisure, Sport And Tourism Education*, 6(1), 4-17.

33. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics (6th Ed.)*, Allyn and Bacon, Boston.
34. Tarver, W. L. (2020). Exploring Career Maturity: A Comparison of Student-Athletes and Non-Athletes at a Division I Institution, *Journal of Applied Sport Management*, 12(1), 1-22.
35. Türker, Ü. (2021). *Koronavirüs (COVID-19) Pandemisinin Yükseköğretim Öğrencilerinde Anksiyete Düzeyi İle E-Öğrenme Tutumlarına Etkisi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Samsun.
36. Van Raalte, J. L., Andrew, S. R., Cornelius, A. E., Brewer, B. W., & Petitpas, A. J. (2017). Student-Athlete Career Self-Efficacy: Workshop Development and Evaluation, *Journal of Clinical Sport Psychology*, 11(1), 1-13.
37. Yaşar, O. M., & Sunay, H. (2019). Spor Bilimleri Öğrencilerine Yönelik Kariyer Farkındalığı Ölçeğinin (KFÖ) Geliştirilmesi, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 7-22
38. Yaşar, O. M., & Turgut, M. (2019). Sport Science College Students and Career Stress, *Cypriot Journal of Educational Science*, 14(4), 580-589.
39. Yerlisu Lapa, T. & Haşıl Korkmaz, N. (2017). Effect of Physical Activity Levels on Negative and Positive Affect Comparison to the Gender: Sample of Akdeniz and Uludağ Universities, *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3177-3187.
40. Yılmaz, A. (2019). Öğretmen Adaylarının Kariyer Stresinin Karma Araştırma Yaklaşımı ile İncelenmesi, *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1). 93-105.

BÖLÜM 7

ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN KOMPÜLSİF SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

İsmail KARATAŞ¹

GİRİŞ

Satın almak günlük hayatın rutin bir parçasıdır. Bununla birlikte, belirli durumlarda, bir satın alma plansız ve ani olabilmekte, diğer bir ifadeyle ani bir şekilde başlatılabilmekte ve güçlü bir dürtü ve haz/heyecan duygularıyla ilişkilendirilebilmektedir (Billieux vd., 2008). Bu tür bir satın alma genellikle “ani (plansız) satın alma” olarak bilinmektedir (Rook, 1987). Ani (plansız) satın almaların çoğu sorunsuz olmasına ve hemen hemen herkesin bu tür satın alma işlemleri yapmasına rağmen, tekrarlanan kontrolsüz satın alma deneyimleri sorunlu hale gelebilmektedir (Billieux vd., 2008). Sıklıkla “kompulsif satın alma” olarak isimlendirilen bu tür işlevi olmayan davranışlar, büyük borçlar, aile ve arkadaşlardan gelen olumsuz geri bildirimler ve suçluluk duyguları gibi psikolojik sıkıntıya yol açabilecek ve kişinin hayatını ciddi şekilde etkileyebilecek tüketim mallarının tekrarlı ve aşırı satın alınmasını içermektedir (Christenson vd., 1994).

Kompulsif satın alma davranışı, pazarlama psikolojisini araştıran bilim insanlarının oldukça dikkatini çeken bir kavramdır (Chan, Zhang & Wang, 2006; Inglehart & Baker, 2000). Bunun nedeni, kompulsif satın alma davranışının bireyler arasında oldukça yaygın görülebilmesi (Dittmar & Drury, 2000) ve ciddi psikolojik sonuçlarının olmasıdır. Ninan vd., (2000) kompulsif satın alma davranışını “gereksiz nesnelere dürtüsel ve/veya zorlayıcı satın alma” olarak tanımlamıştır. Bazı bilim insanları (Richins, 1995; Sirgy vd., 2016) tarafından, genç yetişkinler arasındaki kompulsif satın alma davranışlarından TV reklamları, akran grubu ve medya ünlülerinin onayı gibi önemli yapıların sorumlu olduğu ileri sürülmektedir. Kompulsif satın alma davranışını gerçekleştirenler, maddi alışverişin mutluluk, başarı ve öz kimlik için önemli bir yol olduğuna inanmaktadırlar (Koran vd., 2006). Bu bağlamda kompulsif satın alma “sonuçları göz ardı ederek aşırı, kontrol

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, ismailkrts34@gmail.com

KAYNAKLAR

1. Beatty, S. E., & Ferrell, M. E. (1998). Impulse Buying: Modeling its Precursors, *Journal of Retailing*, 74(2), 169-191.
2. Billieux, J., Rochat, L., Rebetz, M. M. L., & der Linden, M. V. (2008). Are All Facets of Impulsivity Related to Self-reported Compulsive Buying Behavior?, *Personality and Individual Differences*, 44(6), 1432-1442.
3. Black, D. W., Repertinger, S., Gaffney, G. R., & Gabel, J. (1998). Family History and Psychiatric Comorbidity in Persons with Compulsive Buying: Preliminary Findings, *The American Journal of Psychiatry*, 155(7), 960-963.
4. Brown, S., Taylor, K., & Wheatley Price, S. (2005). Debt and Distress: Evaluating the Psychological Cost of Credit, *Journal of Economic Psychology*, 26(5), 642-663.
5. Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. Basım), Pegem Akademi, Ankara.
6. Chan, K., Zhang, H., & Wang, I. (2006). Materialism Among Adolescents in Urban China, *Young Consumers*, 7(2), 64-77.
7. Christenson, G. A., Faber, R. J., de Zwaan, M., Raymond, N. C., Specker, S. M., Ekern, M. D., Mackenzie, T. B., Crosby, R. D., Crow, S. J., & Eckert, E. D. (1994). Compulsive Buying: Descriptive Characteristics and Psychiatric Comorbidity, *The Journal of Clinical Psychiatry*, 55(1), 5-11.
8. Clark, D. M., & Calleja, K. (2008). Shopping Addiction: A Preliminary Investigation Among Maltese University Students, *Addiction Research & Theory*, 16(6), 633-649.
9. Desarbo, W. S., & Edwards, E. A. (1996). Typologies of Compulsive Buying Behavior: A Constrained Clusterwise Regression Approach, *Journal of Consumer Psychology*, 5(3), 231-262.
10. Dittmar, H. (2005). Compulsive Buying – A Growing Concern? An Examination of Gender, Age, and Endorsement of Materialistic Values as Predictors, *British Journal of Psychology*, 96(4), 467-491.
11. Dittmar, H., & Drury, J. (2000). Self-image – Is It in the Bag? A Qualitative Comparison Between “Ordinary” and “Excessive” Consumers, *Journal of Economic Psychology*, 21(2), 109-142.
12. Edwards, D., & Potter, J. (1992). *Discursive Psychology*, Sage Publications, Inc.
13. Edwards, E. A. (1993). Development of a New Scale for Measuring Compulsive Buying Behavior, *Financial Counseling and Planning*, 4, 67-85.
14. Faber, R. J., & O’Guinn, T. C. (1992). A Clinical Screener for Compulsive Buying, *Journal of Consumer Research*, 19(3), 459-469.
15. Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education* (6th ed.), New York: McGraw-Hill International Edition.
16. Goldsmith, T., & McElroy, S. L. (2000). Diagnosis, Associated Disorders, and Drug Treatment, In A. L. Benson (Ed.), *I Shop, Therefore I am: Compulsive Buying and the Search for Self* (pp. 217-241). Northvale, NJ: Jason Aronson Inc.
17. Grisham, J. R., Frost, R. O., Steketee, G., Kim, H. -J, Tarkoff, A., & Hood, S. (2009). Formation of Attachment to Possessions in Compulsive Hoarding, *Journal of Anxiety Disorders*, 23(3), 357-361.
18. Halliwell, E., Dittmar, H., & Howe, J. (2005). The Impact of Advertisements Featuring Ultra-thin or Average-size Models on Women with a History of Eating Disorders, *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 15(5), 406-413.
19. Inglehart, R., & Baker, W. E. (2000). Modernization, Cultural Change, and the Persistence of Traditional Values, *American Sociological Review*, 65(1), 19-51.
20. Kellett, S., & Bolton, J. V. (2009). Compulsive Buying: A Cognitive-Behavioural Model, *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 16, 83-99.
21. Koran, L. M., Faber, R. J., Aboujaoude, E., Large, M. D., & Serpe, R. T. (2006). Estimated Prevalence of Compulsive Buying Behavior in the United States, *The American Journal of Psychiatry*, 163(10), 1806-1812.

22. Kyrios, M., Frost, R. O., & Steketee, G. (2004). Cognitions in Compulsive Buying and Acquisition, *Cognitive Therapy and Research*, 28, 241-258.
23. Lawrence, L. M., Ciorciari, J., & Kyrios, M. (2014). Cognitive Processes Associated with Compulsive Buying Behaviours and Related EEG Coherence, *Psychiatry Research: Neuroimaging*, 221(1), 97-103.
24. Lejoyeux, M., Adès, J., Tassain, V., & Solomon, J. (1996). Phenomenology and Psychopathology of Uncontrolled Buying, *The American Journal of Psychiatry*, 153(12), 1524-1529.
25. McElroy, S. L., Keck, P. E., Pope, H. G., Smith, J. M. R., & Strakowski, S. M. (1994). Compulsive Buying: A Report of 20 Cases, *The Journal of Clinical Psychiatry*, 55(6), 242-248.
26. Mewse, A. J., Lea, S. E. G., & Wrapson, W. (2010). First Steps Out of Debt: Attitudes and Social Identity as Predictors of Contact by Debtors with Creditors, *Journal of Economic Psychology*, 31, 1021-1034.
27. Miltenberger, R. G., Redlin, J., Crosby, R., Stickney, M., Mitchell, J., Wonderlich, S., Faber, R., & Smyth, J. (2003). Direct and Retrospective Assessment of Factors Contributing to Compulsive Buying, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 34(1), 1-9.
28. Ninan, P. T., McElroy, S. L., Kane, C. P., Knight, B. T., Casuto, L. S., Rose, S. E., Marsteller, F. A., & Nemeroff, C. B. (2000). Placebo-controlled Study of Fluvoxamine in the Treatment of Patients with Compulsive Buying, *Journal of Clinical Psychopharmacology*, 20(3), 362-366.
29. O'Guinn, T. C., & Faber, R. J. (1989). Compulsive Buying: A Phenomenological Exploration, *Journal of Consumer Research*, 16(2), 147-157.
30. Richins, M. L. (1995). Social Comparison, Advertising, and Consumer Discontent, *American Behavioral Scientist*, 38(4), 593-607.
31. Rodríguez-Villarino, R., González-Lorenzo, M., Fernández-González, Á., Lameiras-Fernández, M., & Foltz, M. L. (2006). Individual Factors Associated with Buying Addiction: An Empirical Study, *Addiction Research & Theory*, 14(5), 511-525.
32. Rook, D. W. (1987). The Buying Impulse, *Journal of Consumer Research*, 14(2), 189-199.
33. Sirgy, M. J., Lee, D. -J., Yu, G. B., Gurel-Atay, E., Tidwell, J., & Ekici, A. (2016). Self-expressiveness in Shopping, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 30, 292-299.
34. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
35. Uslu Divanoğlu, S., İçerli, L., & Arsu, T. (2018). Tüketicilerin Duygusal Zekâsının İçgüdüsel ve Kompulsif Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi: Aksaray İli Örneği, *Turkish Studies*, 13(30), 495-518.
36. Valence, G., d'Astous, A., & Fortier, L. (1988). Compulsive Buying: Concept and Measurement, *Journal of Consumer Policy*, 11, 419-433.

BÖLÜM 8

GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ PERSONELLERİNİN YÖNETİCİLERİNİN MERİTOKRASİ (LİYAKAT) ALGISININ İŞTEN AYRILMA NİYETİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Murat TURAN¹
Bülent TATLISU²

GİRİŞ

Modernleşmeyle birlikte yönetim sisteminde, geçmişten günümüze yaşanan olumsuzlukların göz önünde bulundurulmasıyla daha objektif değerlendirmeler yapmak adına liyakat ilkesi benimsenmiştir (Yıldırım, 2013). Çalışanların uzmanlaşmalarına ve yetkinliklerinin artmasına yönelik desteklendiklerini hissetmeleri motivasyonlarının ve bağlılıklarının artmasını, bunlarla birlikte verimliliklerinin artmasını sağlamaktadır. Bu nedenle bu yaklaşım, günümüz çalışma yaşamında ihtiyaç duyulan önemli bir ilke olmakta, örgütler tarafından da desteklenmektedir (Karatepe & Kurnaz, 2019). Örgütlerde liyakat ilkesinin uygulanması ile işgörenler örgütleriyle duygusal bağ kurarken, performans artışı da sağlamaktadır (Topdemir, 2019) Meritokrasi; kişilerin kabiliyetlerini ve bireysel olarak diğerlerinden üstün yönlerini ortaya çıkaran yönetsel bir yaklaşım modelidir. Bu modele göre yönetsel açıdan karar vericiler, iş akışı süreçlerine ve bireyleri liyakat sahibi olma durumlarına göre değerlendirmektedir. Meritokrasi (Liyakat Sistemi) kamu yönetiminde, kurumlarda çalışacak personelin işe girişinde, tayin işlemlerinde, görevde yükselmede, ödül ve ceza sistemlerinde bireylerin yeteneklerinin, bilgi ve becerilerinin dikkate alınması, verilecek olan işi en iyi şekilde yapabilecek niteliklere sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. Görüldüğü üzere meritokraside sadece işe alım sürecinde değil aynı zamanda işe alındıktan sonrası içinde personele yönelik her türlü işlemde yeterlilik ve o işe uygunluk aranmaktadır (Karatepe & Kurnaz, 2019).

Bireylerin işten ayrılma niyetleri, belirli bir zaman içerisinde bireyin mevcut işinden ayrılma niyeti durumunda olduğunu ve gerçekleşen işten ayrılmada en

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, muratturan@erzurum.edu.tr

² Öğr. Gör., Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, btatlisu@bayburt.edu.tr

gütlerin pek irdelenmesini istemediği konular arasında yer almaktadır. Örgütlerde, özellikle kamu kurumlarında liyakat esasına dayanmayan atama ve terfi gibi işlemler yapıldığı bu araştırmada da ortaya koyulmuştur. Yöneticilerin liyakat algısının personelin işten ayrılma niyetlerine etki ettiği ve çalışılan örgütün verimliliğine ayrıca personelin performans düşüklüğüne etki edeceği düşünülmektedir.

Meritokrasi(liyakat) üzerine yeteli sayıda çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışmadan elde edilen bulgulara dayanarak meritokrasi(liyakat) konusunda hem farklı kurumlarda hem farklı illerdeki Gençlik Spor İl müdürlüklerinde araştırma yapılması önerilmektedir. Bu anlamda liyakat üzerine nitel bir araştırma yapılarak, bu durumun altında yatan sebeplerin literatüre sunulması, ileride yapılacak çalışmalar için de öncül bir nitelik taşıyacaktır. Meritokrasi(liyakat) davranışı örgütlerde irdelenmesi pek istenilmeyen bir kavram olmasından ötürü, çalışmaya katılan bireylerin sorulara doğru cevap vermekten kaçınabilirler. Bu doğrultuda çalışmaya katılan bireylerde tedirginlik yaratmamak için verilerin kurum dışında toplanması önerilir.

KAYNAKLAR

1. Akova, O., Emiroğlu, B., & Tanrıverdi, H. (2016). Memnuniyet ve Giriş Amacı: İstanbul'da Beş Yıldızlı Otellerde Bir Çalışma, *Journal of Management Marketing and Logistics*, 2, 4-12.
2. Bal, S. (2020). *Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyetinin Öncülleri, Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkilerin Analizi: Havacılık Çalışanları Üzerine Bir Uygulama*, Gebze Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gebze.
3. Chao, M. C., Jou, R. C., Liao, C. C., & Kuo, C. W. (2015). Workplace Stress, Job Satisfaction, Job Performance, and Turnover Intention of Health Care Workers in Rural Taiwan, *Asia Pacific Journal of Public Health*, 27 (2), 27-36.
4. Davey, L. M., Bobocel, D. R., Son Hing, L. S., & Zanna, M. P. (1999). Preference for the Merit Principle Scale: An Individual Difference Measure of Distributive Justice Preferences. *Social Justice Research*, 12(3), 223-240.
5. Fabi, B., Lacoursière, R., & Raymond, L. (2014). Impact of High-Performance Work Systems on Job Satisfaction, Organizational Commitment, and Intention to Quit in Canadian Organizations, *International Journal of Manpower*, 36 (5), 772-790.
6. Fang, T. (2009). Workplace Responses to Vacancies and Skill Shortages in Canada, *International Journal of Manpower*, 30 (4), 326-348.
7. Franenkel, J.R., & Wallen, N. E. (2009). *How To Design And Evaluate Research In Education*. (7.ed.), New York: McGraw-Hill.
8. Fong, Y. L., & Mahfar, M. (2013). Relationship Between Occupational Stress and Turnover Intention Among Employees in a Furniture Manufacturing Company in Selangor, *Jurnal Teknologi*, 64(1).
9. Gaertner, K. N., & Nollen, S. D. (1992). Turnover Intentions and Desire Among Executives. *Human Relations*, 45(5), 447-465.
10. Gök, R. (2017). *Türk Eğitim Sisteminde Meritokrasi Ve Liyakat Esaslı Yönetici Yetiştirme, Atama, Değerlendirme Sistemi İle Liyakatlı Yönetici Niteliklerinin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması*, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, , Antalya.
11. Hausknecht, J. P., & Trevor, C. O. (2011). Collective Turnover at the Group, Unit and Organi-

- zational Levels: Evidence, Issues, and Implications, *Journal of Management*, 37 (1), 352-388.
12. Hing, S. L., Bocoel, D.R., & Zanna, P. (2011). The Merit of Meritocracy, *Journal of Personality and Social Psychology*, 2011, 101(3), 433-450.
 13. Karatepe, S. & Kurnaz, S. (2019). Kamu yönetiminde liyakat ilkesi: İngiltere örneği üzerinden Türkiye için bir değerlendirme, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(46), 77-104.
 14. Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 22,97-98.
 15. Labrague, L. J., Mcenroe-Petitte, D. M., Gloe, D., Tsaras, K., Arteché, D. L., & Maldia, F. (2017). Organizational Politics, Nurses' Stress, Burnout Levels, Turnover Intention and Job Satisfaction, *International Nursing Review*, 64 (1), 109-116.
 16. Mobley, W. H. Griffeth, RW, Hand, H. H., & Meglino, B. M.(1979). Review and conceptual analysis of the employee turnover process, *Psychological Bulletin*, 86, 493-522.
 17. Özücü, E., & Özafşarlıoğlu, S. (2013). Örgütsel Adaletin Çalışanların İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Güney Afrika Cumhuriyeti'nde Bir Uygulama, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (23), 335-358
 18. Şenay, T. (2015). *The Relationship Between Work Values, Job Satisfaction and Intention to Leave*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme (İngilizce) Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 19. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, Boston, Pearson, (6th ed.) Ma: Pearson, Boston.
 20. Tekingündüz, S., Top, M., & Seçkin, M. (2015). İş Tatmini, Performans, İş Stresi ve İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Hastane Örneği, *Verimlilik Dergisi*, (4), 39-64.
 21. Topdemir, T. A. (2019). *Politik Yetinin Örgütsel Sapma Üzerindeki Etkisinde Meritokrasinin Düzenleyici Rolü*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
 22. Tumba, A. D. (2019). *The Relationship Between Organizational Commitment And Turnover Intention: The Effects Of Privatization Process*, Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, , Ankara.
 23. Yıldırım, M. (2013). Kamu Yönetiminin Kadim Paradoksu: Nepotizm ve Meritokrasi. Celal Bayar Üniversitesi *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(02), 353-380.